

The charismatic performer speaks to Parallaxi about her new album *Epsilon & Theta / Eros & Thanatos* and Thessaloniki, with all its strengths and weaknesses...

By Giorgos Stavrakidis, January 29, 2025

When discussing artists who proudly represent Thessaloniki's music scene with creativity and consistency, Elsa Mouratidou's name is sure to be among the first mentioned. With a 20-year career spanning theaters, festivals, and venues in Greece and abroad (Turkey, Bulgaria, Spain, France, Germany, Australia, and more), she has participated in outstanding musical ensembles such as the beloved *Stringless*, *Argatia Ensemble*, and *Tir Fada* (Celtic music). Her projects include *L'alma de Saloniko*, featuring Sephardic songs from Thessaloniki, and *Plan C – Caucasus*, which showcases music from the Caucasus region. Now, Elsa Mouratidou returns with a new album.

Together with the *Elsa Mouratidou Sextet*, she presents *Epsilon & Theta / Eros & Thanatos*, a collection of 12 songs exploring the profound themes of love and death, as the title suggests. Drawing from Greek tradition and neighboring musical influences yet with a fresh, contemporary approach, the album merges authenticity with modern artistic expression.

On the occasion of its release, Elsa Mouratidou talks to *Parallaxi* about her musical journey and her latest endeavor.

You are releasing a new album deeply rooted in traditional elements. How did this project come to life?

I feel that traditional music is somewhat my natural habitat. Throughout my singing career, I have been involved in various musical groups that focus on tradition. First, *Voreioi Etairoi*, with Balkan music infused with improvisation. Then, *Stringless*, which initially focused on traditional material from different regions of Greece and the Balkans. The *Argatia Ensemble*, with music from the Black Sea. *Tir Fada*, with traditional music from Ireland and Scotland. Now, *L'alma de Saloniko trio*, with Sephardic songs, and *Plan C (Caucasus)*, featuring music from the peoples of the Caucasus. There have been many other, shorter-lived projects as well.

Despite this, I wouldn't strictly call myself a traditional singer! This is because my approach to traditional music has always been experimental. I believe *Epsilon & Theta* best reflects how I perceive and love to interpret traditional music. So, in a way, this album was a natural progression of my journey.

Should we treat tradition as something preserved in a museum, or is there still room for evolution and modernization?

This is the eternal question! Twenty years ago, when we released *Paradosi a jazz* with *Voreioi Etairoi*, this was the question we were always asked. My answer remains the same. Tradition, as the word itself implies, is what is handed down from one generation to the next. New elements are

always added before being passed on again. Anything that doesn't evolve eventually fades away—just like language.

Of course, not everyone shares this perspective. For me, though, clinging to the past in a conservative rather than innovative way is closely tied to dangerous nationalist ideologies. In Greece, for example, the association of folk music with the dictatorship period was a strong example of this. It took us a long time to separate the two and allow folk music to move forward.

***Eros and Thanatos*—love and death—the title of your album. How closely connected or opposed are these two experiences?**

As I wrote in the album's insert, they are forces that pull us in opposite directions yet, in a magical way, contain one another. Both are equally powerful. When love ends, it feels like a small death. When death knocks on the door, we cling to life with all our strength, holding onto what is most vital—love.

The album features songs from Macedonia to Crete and from Bulgaria to Turkey. What common thread did you find in them, or what fascinated you enough to bring them together in one project?

Each of these songs entered my life at different moments. For example, I first heard the Turkish song *Kara Toprak* when I was a student in Komotini, introduced to it by friends who studied in Istanbul. The Macedonian song *Me Minyse i Agapi Mou* was part of my father's record collection during my teenage years, as was the first track of the album, which originates from Pontus. It feels as though the songs chose me. When I arranged them, they naturally revealed their connections to one another—because humanity has always been preoccupied with the same things: life, death, and of course, love.

The album is now being broadcasted on radio stations in Belgrade, Catalonia, and Massachusetts, reaching audiences in Serbia, Spain, and the U.S. How does it feel to have such a wide reception?

It feels like when I got accepted into university! (laughs) During my high school years, I often felt misunderstood, as if something was wrong with me. But when I arrived in Komotini, I found people with shared experiences and perspectives. Now, I feel that my music is reaching beyond borders, touching people who perceive music in a way similar to mine.

How challenging is it for an artist outside of Athens to create and promote their work?

Very challenging. If you're not part of the Athenian scene, it's almost impossible for your work to be heard frequently through the communication channels that distribute music nationwide. If Athens doesn't broadcast you, Greece doesn't know you. Period. Anything that emerges from Thessaloniki remains largely within its own audience—and even then, it only reaches a small portion of it. In that sense, we are like a small village.

What challenges have you faced from the past to this latest album?

One of my main challenges has definitely been my decision to remain in Thessaloniki instead of moving to Athens. Additionally, my choice to start a family and dedicate a significant part of my

energy to it played a role. Beyond that, my own fears and the fact that, until now, I never felt the need to stand out individually from a group and create something solely bearing my personal stamp.

How difficult is it to promote an album today when artists have to do most of the work themselves in an overwhelming digital world?

It's very difficult. If I don't personally show that I have the strength and willingness to promote myself, no one else will believe in me enough to help. Sometimes I feel overwhelmed, other times I feel like I'm late to the game, and occasionally I just stop and tell myself, "Do what you can, and don't punish yourself for what you should have done."

Is Thessaloniki a better place for creativity compared to bustling Athens? What are the pros and cons?

I used to think so, as the city's music scene was always vibrant. But after the pandemic, when many musicians permanently left, I started feeling trapped. On the other hand, Thessaloniki is small, musicians' spots are well-known, and just walking around, you're bound to meet familiar faces. That's how ideas and musical collaborations emerge. There's still an innocence in this city that Athens never really had.

Which songs from the new album stand out for you?

Hmm... Definitely the Pontic song—it's a personal mission to make Pontic music exportable! And then the two songs that break my heart: *Oso Varoun ta Sidhera* and *Me Gelasan ta Poulia*.

Traditional music is making a comeback, with urban festivals and concerts increasingly featuring traditional songs. What's your take on this trend?

While the world music scene is in decline globally, Greece is paradoxically just waking up! This is largely thanks to the existence of music universities over the past 20 years, which produce exceptional musicians in various traditional styles. Consider that while Bulgaria was preserving its musical heritage by transforming it into what we now recognize as Bulgarian polyphonic music, traditional instruments in Greece were not even state-recognized!

What is your wish for Elsa in 2025?

I hope never to stop finding inspiration that leads me to new paths—ones that are ever broader and farther-reaching.

<https://parallaximag.gr/prosopa/syntenefksi/elsa-moyratidoy-an-den-yparcheis-sta-athinaika-pragmata-i-doyleia-soy-einai-apithano-na-akoygetai-sychna>

Αν μιλήσει κάποιος για τα πρόσωπα που περήφανα εκπροσωπούν τη μουσικής σκηνή της Θεσσαλονίκης δημιουργικά και με απόλυτη συνέπεια σε όσα κάνουν, το όνομα της Έλσας Μουρατίδου θα είναι σίγουρα στα πρώτα που θα πει. Με προϋπηρεσία 20 χρόνων σε θέατρα, φεστιβάλ και σκηνές σε Ελλάδα και εξωτερικό (Τουρκία, Βουλγαρία, Ισπανία, Γαλλία, Γερμανία, Αυστραλία, και αλλού) και με τη συμμετοχή της σε εξαιρετικά μουσικά σχήματα όπως οι αγαπημένες Stringless, οι Argatia Ensemble, οι Tir Fada (κέλτικη μουσική) και projects όπως το «L' alma de Saloniko» με τραγούδια Ισπανοεβραίων της Θεσσαλονίκης και το «Plan C – Caucasus» με τραγούδια του Καυκάσου, η Έλσα Μουρατίδου επέστρεψε με μία νέα δισκογραφική δουλειά. Η χαρισματική ερμηνεύτρια μαζί με το Elsa Mouratidou Sextet παρουσιάζουν λοιπόν το νέο τους άλμπουμ «Epsilon & Theta / Έρωτας & Θάνατος» με 12 τραγούδια που εξερευνούν τις βαθύτερες έννοιες του έρωτα και του θανάτου όπως ακριβώς αφήνει ο τίτλος του να εννοηθεί. Με στοιχεία από την ελληνική παράδοση και τις γειτονικές μουσικές παραδόσεις, αλλά με μια φρέσκια, σύγχρονη ματιά, το άλμπουμ παντρεύει την αυθεντικότητα της παράδοσης με τη σημερινή καλλιτεχνική έκφραση.

Με αφορμή την κυκλοφορία του άλμπουμ, η Έλσα Μουρατίδου μιλάει στην Parallaxi για την πορεία της στη μουσική και το νέο της βήμα!

Παρουσιάζεις μία νέα δισκογραφική δουλειά με έντονα τα παραδοσιακά στοιχεία. Πώς γεννήθηκε αυτή η δουλειά;

Νιώθω την παραδοσιακή μουσική σαν να είναι κάπως ο φυσικός μου χώρος. Όλα τα χρόνια που τραγουδώ, έχω βρεθεί σε διάφορα μουσικά σχήματα που την πραγματεύονται. Πρώτα οι ΒΟΡΕΙΟΙ ΕΤΑΙΡΟΙ, με βαλκανική μουσική και μπόλικη δόση αυτοσχεδιασμού, έπειτα οι Stringless, που αρχικά βασίστηκαν σε παραδοσιακό υλικό διαφόρων περιοχών της Ελλάδας και των Βαλκανίων. Το Argatia Ensemble, με μουσικές της Μαύρης Θάλασσας. Οι Tir Fada με παραδοσιακή μουσική από την Ιρλανδία και τη Σκωτία. Τώρα το L' alma de Saloniko trio, με σεφαραδίτικα και το Plan C (Caucasus) με μουσικές των λαών του Καυκάσου. Αλλά και πολλά άλλα που είχαν πιο βραχύβια μουσική πορεία. Παρ' όλα αυτά δεν θεωρούμαι ακριβώς τραγουδίστρια παραδοσιακής μουσικής! Κι αυτό γιατί πάντα η αντιμετώπιση που είχα σε όλα τα είδη παραδοσιακής μουσικής ήταν με μια έντονη διάθεση πειραματισμού. Νομίζω, το «Epsilon & Theta» είναι αυτό που αντικατοπτρίζει καλύτερα το πως αντιλαμβάνομαι την παραδοσιακή μουσική και πως αγαπώ να την ερμηνεύω. Οπότε ήταν το φυσικό επακόλουθο της πορείας μου ως τώρα.

Θα πρέπει την παράδοση να την αντιμετωπίζουμε ως ένα μουσειακό είδος ή υπάρχουν ακόμα τρόποι να την εξελίξουμε και να τη φέρνουμε στο σήμερα;

Αυτή είναι η αιώνια ερώτηση! Πριν 20 χρόνια που είχε κυκλοφορήσει η δισκογραφική δουλειά με τους Βόρειους Εταίρους με τίτλο «Παράδοση a jazz» πάλι θυμάμαι αυτή ήταν η ερώτηση που μας έκαναν. Και τότε και τώρα, η απάντηση παραμένει για μένα ίδια. Η παράδοση, το λέει και η λέξη, είναι αυτό που παραδίδουν οι προηγούμενοι στους επόμενους. Πάντα προστίθενται νέα στοιχεία και παραδίδεται στους μεθεπόμενους! Οτιδήποτε δεν μετουσιώνεται, απονεκρώνεται. Όπως και η γλώσσα. Φυσικά, δεν έχουμε όλοι την ίδια άποψη πάνω σε αυτό. Αλλά για μένα, η προσκόλληση στο παρελθόν με τρόπο συντηρητικό κι όχι ανανεωτικό, είναι συνυφασμένη με επικίνδυνα εθνικά ιδεολογήματα. Και στην Ελλάδα το κόμπλεξ της ταύτισης της δημοτικής μουσικής με την περίοδο της χούντας είναι ένα πολύ δυνατό παράδειγμα. Κάναμε πολύ καιρό να τα αποσυνδέσουμε αυτά τα δυο και να αφήσουμε να συνεχίσουν τον δρόμο τους... «Έρωτας και θάνατος» ο τίτλος του άλμπουμ και σκέφτομαι πόσο δίπλα ή απέναντι είναι τελικά αυτές οι δύο εμπειρίες; Όπως έγραψα και στο ένθετο του δίσκου, είναι δυνάμεις που σε τραβούν από δυο αντίθετες μεριές, αλλά ταυτόχρονα κατά κάποιον μαγικό τρόπο εμπεριέχουν η μία την άλλη. Τόσο ισχυρή η μια, όσο και η άλλη. Όταν τελειώνει ο έρωτας, ένας μικρός

θάνατος. Όταν χτυπάει την πόρτα ο θάνατος, κρατιέσαι με νύχια και με δόντια από τη ζωή, με ό, τι πιο ζωογόνο, τον έρωτα.

Από τη Μακεδονία μέχρι την Κρήτη κι από την Βουλγαρία μέχρι την Τουρκία τα τραγούδια που επέλεξες. Τι κοινό βρήκες ή τι σε γοήτευσε σε αυτά και τα χώρες σε μία δουλειά;

Είναι τραγούδια που με διαφορετικό τρόπο το καθένα, βρέθηκαν μπροστά μου σε διάφορες στιγμές της ζωής μου. Για παράδειγμα το «Kara torrak», το τούρκικο τραγούδι, το είχα ακούσει πρώτη φορά, όντας φοιτήτρια στην Κομοτηνή από φίλους μου που σπούδαζαν στην Κωνσταντινούπολη. Το Μακεδονίτικο, «Με μήνυσε η αγάπη μου», το άκουγα στην εφηβεία από τη δισκοθήκη του πατέρα μου, όπως και το πρώτο κομμάτι του δίσκου, που έρχεται από τον Πόντο. Θαρρείς και με διάλεξαν τα ίδια τα τραγούδια. Όταν τα έβαλα σε μια σειρά, από μόνα τους μου έδειξαν τι τα έδενε... Γιατί πάντα τον άνθρωπο τα ίδια πράγματα τον βασανίζουν, η ζωή και ο θάνατος. Και φυσικά ο έρωτας.

Το άλμπουμ ακούγεται πλέον μέσα από τα ραδιόφωνα του Βελιγραδίου, της Καταλονίας και της Μασαχουσέτης σε Σερβία, Ισπανία και ΗΠΑ αντίστοιχα όπως έγραψες εσύ. Πώς νιώθεις όταν έχει τόση ανταπόκριση η δουλειά σου;

Νιώθω όπως ακριβώς ένιωσα όταν πέρασα στο Πανεπιστήμιο (γέλια). Όλα τα γυμνασιακά μου χρόνια αισθανόμουν ότι ήμουν ανάμεσα σε ανθρώπους που δεν με κατανοούν κι ότι κάτι παράξενο τρέχει με την πάρτη μου! Όταν βρέθηκα στην Κομοτηνή, ξαφνικά βρέθηκα ανάμεσα σε κόσμο που είχα κοινά βιώματα και κοινή οπτική στα πράγματα. Τώρα αισθάνομαι ότι η μουσική μου, ακουμπάει ανθρώπους πέρα από τα σύνορα που νιώθουν κι αυτοί τη μουσική, κάπως σαν εμένα... Πόσο μπορεί να δυσκολεύει έναν καλλιτέχνη που δεν ζει στην Αθήνα η απόφαση του να κάνει τέχνη και να πρέπει να τη διαδώσει; Πάρα πολύ. Κακά τα ψέματα. Αν δεν υπάρχουν μέσα στα αθηναϊκά πράγματα, η δουλειά σου είναι απίθανο να ακούγεται συχνά, μέσα από κανάλια επικοινωνίας που διαχέουν τη μουσική σε όλο τον Ελλαδικό χώρο. Αν δεν σε εκπέμπει η Αθήνα, δε σε ξέρει η Ελλάδα. Τέλος. Ό, τι ακούγεται από μέσα της Θεσσαλονίκης, αφορά το κοινό της Θεσσαλονίκης και πάλι ένα πολύ μικρό μέρος του. Από αυτή την άποψη είμαστε ένα μικρό χωριό.

Ποιες ήταν οι δικές σου δυσκολίες από παλιότερα μέχρι αυτόν τον καινούριο δίσκο;

Οι δικές μου δυσκολίες, σε ένα βαθμό σίγουρα έχουν να κάνουν με την επιλογή μου να μην κατεβώ στην Αθήνα. Αλλά και η επιλογή μου να κάνω οικογένεια και να δώσω ένα πολύ μεγάλο κομμάτι της ενέργειάς μου σε αυτό. Από κει και πέρα, κομμάτι μεγάλο έχουν και οι φόβοι μου. Αλλά και η μη ύπαρξη μέχρι στιγμής της ανάγκης να ξεχωρίσω από μια ομάδα και να κάνω κάτι που να έχει αποκλειστικά την προσωπική μου σφραγίδα.

Πόσο σε δυσκολεύει όλη αυτή η προώθηση ενός δίσκου που σήμερα πρέπει να την κάνει όλη ο ίδιος ο καλλιτέχνης και μάλιστα κυρίως, μέσα σε έναν τεράστιο ωκεανό ηλεκτρονικής πληροφορίας;

Η αλήθεια είναι ότι είναι πολύ δύσκολο. Γιατί αν δεν δείξω εγώ προσωπικά ότι έχω την δύναμη και τη διάθεση να “τρέξω” τον εαυτό μου, κανένας δε μπορεί να πιστέψει σε μένα, για να με βοηθήσει... Κάποιες φορές αισθάνομαι ότι πελαγώνω, κάποιες άλλες λέω ότι άργησα, και άλλες απλά σταματώ και λέω στον εαυτό μου “Κάνε ό, τι μπορείς κάθε φορά και μην αυτομαστιγώνεσαι για ό, τι άλλο έπρεπε να κάνεις”

Είναι η Θεσσαλονίκη ένας τόπος που μπορεί κάποιος να δημιουργήσει καλύτερα σε σχέση με την πολύβουη Αθήνα; – Ποια υπερ και ποια κατά θα έλεγες;

Μέχρι τώρα πίστευα πως ναι. Γιατί πάντα η μουσική σκηνή της πόλης ήταν ζωντανή. Μετά τη каранτίνα, όπου πάρα πολλοί μουσικοί έφυγαν οριστικά από εδώ, άρχισα να αισθάνομαι εγκλωβισμένη. Από την άλλη, είναι μικρή η πόλη, είναι συγκεκριμένα τα στέκια των μουσικών, λίγο να κυκλοφορήσεις θα πέσεις σίγουρα σε γνωστούς και φίλους. Και κάπως έτσι προκύπτουν ιδέες και μουσικές συνεντεύσεις. Υπάρχει μια αθωότητα ακόμα σε αυτό το κομμάτι στην πόλη. Η Αθήνα, δε νομίζω ότι το είχε αυτό ποτέ

Ποια τραγούδια ξεχωρίζεις λίγο παραπάνω από το νέο άλμπουμ;

Μμμ... Θα έλεγα σίγουρα το ποντιακό, που για μένα είναι ένα προσωπικό στοίχημα. Να κάνω την ποντιακή μουσική είδος εξαγωγίμο! Και μετά τα δυο τραγούδια που μου ματώνουν την ψυχή, το «Όσο βαρούν τα σίδερα» και το «Με γέλασαν τα πουλιά»...

Είναι μία εποχή που το παραδοσιακό τραγούδι επιστρέφει, δεδομένων των αστικών πανηγυριών που ανθούν και των συναυλιών που όλο και πιο συχνά ακούμε τραγούδια να εντάσσονται στα προγράμματα;

Ενώ παγκοσμίως η world σκηνή βρίσκεται σε πτωτική πορεία, εμείς στην Ελλάδα παραδόξως τώρα ξυπνήσαμε! Οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στην ύπαρξη μουσικών πανεπιστημίων τα τελευταία 20 χρόνια που γεννάνε κάθε χρόνο εκπληκτικούς μουσικούς σε διάφορα είδη της παραδοσιακής μας μουσικής. Σκέψου πως όταν στην γειτονική Βουλγαρία, διέσωζαν την μουσική πολιτιστική τους κληρονομιά μετουσιώνοντας την σε αυτό που έχουμε πλέον όλοι στα αυτιά μας ως βουλγάρικη πολυφωνική μουσική, εδώ στην Ελλάδα τα παραδοσιακά όργανα δεν ήταν αναγνωρισμένα από το κράτος! Μπορούσες να σπουδάσεις μόνο δυτική μουσική, αν ήθελες κάποιο δίπλωμα...

Τι θα μπορούσες να ευχηθείς για την Έλσα το 2025;

Εύχομαι να μη σταματώ να βρίσκω κίνητρα που θα με οδηγούν σε νέους δρόμους, όλο και πιο μακρινούς, όλο και πιο πλατείς....

<https://parallaximag.gr/prosopa/synentefksi/elsa-moyratidoy-an-den-yparcheis-sta-athinaika-pragmata-i-doyleia-soy-einai-apithano-na-akoygetai-sychna>